

UJ KELELET

ESZÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Harding szeret minket

Az új igazságokat Amerika diktálja. Ott mintázzák meg az új konvenciókat is. Amerika ezeket a saját képére akarja megalkotni, de a mintázóbot nem az ő kezében van, hanem az elnökében. A háboru óta megszoktuk már, hogy sorsfordító manifesztációként fogadjunk minden kijelentést, amely az elnök szobájából harsog bele a világba. Kijelentései általában a világhelyzet problémáiból robbantanak ki egy-egy megcsökönysödött balítéletet, most az egész emberiséget átfogó tekintetét egy ponthoz rögzítette és a zsidóság problémájáról nyilatkozott. Harding elnök fogadta az Amerikában járó cionista delegáció vezetőjét: Nachum Szokolovot, aki beszámolt a palesztinai állapotokról. Az elnök, aki régóta kíséri leplezetlen szimpátiával a cionizmus mozgalmait, kijelentette, hogy úgy ő, mint az Unió népe minden lehető támogatásban fogja részesíteni a cionista szervezetet.

Nincs semmi meglepő abban, ha a zsidó igazságok eljutnak a legmagasabb helyekig is és ott megértéssel is találkoznak. Ez az igazság állt a legnagyobb nyomás alatt, természetes, hogy a legmagasabbra szökik. Különben is az állam csucsán kell legjobban megérteni ezt az igazságot, mert ma már nem lehet úgy kormányozni a népeket, mint régen, mikor életüknek nem az egész fölületével, hanem csak egy kis parcellájával törődött a kormányzat. A zsidó problémát nem lehet ma már kihatárítani egyetlenegy nép érdekköréből sem, mert az minden nép problémája. Nemcsak a zsidó nép igazságáért, hanem a maga igazságáért is köteles védelmezni mindenféle népjogot, amellyel a maga joga egy ágon sarjadt és ha erről lefontyad akármiylen más népnek a joga, az övé is lehervad.

Aztán nem szabad elfelejteni, hogy a zsidóság nemzeti törekvései az erőelosztás szempontjából fontosak a nemzsidó népekre nézve. A zsidóság mai elhelyezkedése csaknem minden országban az erőviszonyok problémáját bontja ki magából. Nincs nép a világon, amely tudományos érvekkel és statisztikai adatokkal lehetne arról meggyőzni, hogy a zsidóság nem tulsok erőt szívott fel magába és hogy ez az erő nem árt, de használ az országnak, ha a népben tudatosan, vagy csak ösztönösen is a megkárosítottság érzése nyomja el a tárgyilagos kritikát. És ez az érzés megvan majdnem minden népben, megvan már Amerika némely rétegében is, amely inkább az osztályok érdekeivel és nem az egész nép érdekeivel azonosítja magát.

Harding kijelentése éppen ezért jelentőséges. Szimpátiát említett és mi el is hisszük neki, hogy ő valóban rokonszenvvel viseltetik a cionista mozgalom iránt. De a hangsúlyt másutt kell keresni. Szimpátiák csak megszinezik az államfők elhatározásait, de nem irányítják azokat. A kormányzásban az érdek dominál. Ha Harding azt mondja, hogy ő a zsidó nemzeti gondolattal rokonszenvez, akkor ez azt jelenti, hogy ő ennek a gondolatnak az érvényesülését Amerika érdekében tartja szükségesnek.

És Harding valóban Amerika népéről beszélt. Azt mondotta, hogy úgy ő, mint az Unió népe minden lehető támogatásban fogja részesíteni a cionista szervezetet. Amerika népe az amerikai nép és azontul a nem-amerikai is, amely nem Amerikában él, tehát a zsidó népnek ott megtelepedett része is. Ezt le kell

szögezni, mert ez nagyon fontos. Szokolov az elnök felszólítására kimerítően ismertette a cionista mozgalom eredményeit és ezt a jelentést azzal végezte, hogy a további sikerek az amerikai zsidóságtól függenek. Ha ez támogatni fogja a Keren Hajjeszodot és a végrehajtóbizottság politikáját, akkor Palesztina újjáépítése könnyen és rövid idő alatt megvalósítható. E támogatás nélkül a nagy feladat küzdelmes lesz. Az elnök erre tette meg biztató kijelentését. Ez tehát azt jelenti, hogy az amerikai zsidó nép nevében is beszélt. Azok a felfogásbeli differenciák, amelyek Palesztina felépítése tekintetében az amerikai zsidók szisztémája az európai állásponttól elválasztottak, ezzel a kijelentéssel lefokozódtak. Amerika támogatni fogja a cionista törekvéseket, mert így kívánja Amerika érdeke is.

Megindult a választási küzdelem

A néppárti erdélyi csoportja a kormányban — Bratianu Jonel megy Genuába — Minisztertanács naponta

Az Uj Kelet tudósítója át.

A választások kiírása után most már megindult a tényleges választási kampány. Az egységes ellenzéki blokk terve meghiusult, a pártok külön-külön, vagy kisebb csoportokban vívják meg harcukat a kormány ellen. A parasztpárt egyedül küzd, a néppárt a Marghoman csoporttal működik együtt, a nemzeti párt Jorgákkal is, meg a parasztpárttal is kötött bizonyos megállapodásokat. A nemzeti párt január 27-iki kolozsvári gyűlésén fogják ratifikálni a nemzeti párt és a parasztpárt, valamint a nemzeti párt és Jorga között kötött paktumot. A gyűlésen Mihalache is résztvesz. Annyi bizonyos, hogy a liberálisok ellen valamenyen a legélesebb eszközökkel szállnak szembe és erősen kétségessé teszik a kormány eshetőségeit.

A kormány fegyvertársakat keres

és nem kis meglepetést keltett, hogy a néppárt erdélyi csoportját sikerült megnyernie. A megegyezést még nem hozták nyilvánosságra, de több volt néppárti prefektus újabb kinevezése a megegyezés létrejöttét jelenti. Beavatottak tudni vélik, hogy a napokban jelenik meg Groza Péter kinevezése, aki ismét Erdély minisztere lesz. Bratianu különben újabb egyezkedési ajánlatot tett Pop-Csicsó István utján a nemzeti pártnak. A kisebbségi miniszter, Zigre Miklós ugyancsak ebben az irányban tárgyal Aradon Goldis Lászlóval a nemzeti párt elnökével és jobbszárnyának vezérével. A liberális párt azt is elhatározta, hogy az erdélyi szervezetek támogatására több kortes-csoportot küld le Erdély és Bánát nagyobb városaiba.

A parasztpárt és a demokrata blokk benyújtotta a jelöltek listáját

A nemzeti párt Take Jonesuval egyezett meg a választásokat illetően és a részletek megbeszélésére a tanácskozások még egyre tartanak. Manuék elhatározták, hogy ha a liberálisok támogatják Erdélyben a konzervatív jelöltjeit, úgy azokat liberálisoknak tekintik és a leghevesebb harcot indítják ellenük. Ezt tudomására is adták Bratianu miniszter-

elnöknek. Az erdélyi nemzeti párt brassói választmányát 26-ára csütörtök délután 6 órára hívták össze. Nitescu Voicu dr., a Brassó és Háromszék-megyei választói propoganda-bizottság vezetője hosszabb beszámolót tart a belpolitikai helyzetről.

A néppárt tegnap értekezletet tartott, amelyen Argetoianu, Averescu, Negulescu és számos volt képviselő vett részt. Az értekezlet a választási előkészületekkel foglalkozott. A párt választási irodájának tagjai: Goga, Argetoianu, Popovics Tascu, Doré Popovics, Sergiu Nitzu volt miniszterek, Imbroane és Joantzescu volt képviselők.

A parasztpárt vezetősége manifesztumot intézett a választókhoz, amelyben felhívja őket, hogy harcoljanak a liberálisok ellen. A manifesztumban kijelenti, hogy a pártnak se pénze se bankja nincsen, tisztán csak saját erejéből tartja fenn magát és csupán saját erejében bízva kell harcolnia. Felhívja a párt híveit, támogassák a pártot, hogy az igazság, a nép és a törvények győzelmét kivívják. A párt egyébként szerdán délelőtt értekezletet tartott a választások ügyében, amelyen a vidéki szervezetek kiküldöttei is résztvettek.

Dr. Lupu tegnap az ilfovi törvényszéken átnyújtotta a parasztpárt bukaresti jelöltjeinek listáját. Ugyancsak tegnap nyújtották át a demokrata blokk — a nemzeti demokrata és konzervatív demokrata pártok közös listáját, amelyen a képviselőjelöltek között első helyen Jorga, a szenátorok között pedig első helyen Take Jonescu szerepel.

Radikális intézkedések a választásért

Beavatottak szerint a kormány elhatározta, hogy radikális intézkedésekkel fogja pénzünk külföldi értékét emelni. Amennyiben a foganatosítandó intézkedések nem járnának kellő eredménnyel, úgy április 1-vel megszüntetik az összes külföldi kereskedelmi képviselőket. Egy újságíró felkereste Bratianu Vintila pénzügyminisztert és kérte: nyilatkozzon terveiről, melyekkel az ország gazdasági helyzetén segíteni kíván.

— Nem adok programot — mondotta

a pénzügyminiszter — én a cselekvés embere vagyok. Cselekedni akarok és fogok, ez az én programom.

A génuai konferencián, amelyen Európa politikai és gazdasági problémáit fogják meg tárgyalni, maga Brătianu Jonel miniszterelnök fogja Romániát képviselni. Ez esetben a miniszterelnök együtt fog ülni a zöld asztalnál a Románia által in contumaciam halálra ítélt Rakovszky ukrán népbiztossal, aki hír szerint a szovjetkormány egyik delegátusa lesz.

Minisztertanács

Tegnap este minisztertanács volt, amelyen Mosoiu tábornok közlekedési és dr. Cosma Aurél közmunkaügyi miniszterek is résztvettek. A két miniszter letette az esküt.

A minisztertanács többek közt a cenzura és kivételes állapotok kérdésével foglalkozott és elhatározta, hogy a kormány tagjai ezután minden este 6 órákor tanácskozást tartanak. Ugyancsak elhatározta a minisztertanács, hogy az 1922-es korosztály bevonulását április elsejére elhalasztja.

Ngilt levél

nagyiklodi Tischler Mórhoz

Kedves Mór! bátyám!

Irom e levelem mély elkeseredésben. Mindenkor mély szomorúság töltötte el lelke- met, valahányszor látom kellett, mint vált petyhüdtté az egykor izmottól feszülő kar, mint vált erőtlenné az egykor erős, hatalmas akarás; mint lesz egyre erőtlenebb, fogatlanabb az az ember, aki évtizedeken át hatalmas energiával vívta meg a maga létérti küzdelmét s viaskodta ki verejtékes munkájával a mi kis társadalmunkban helyét, az első között. Mór bátyámnak sikerült az önmaga őse lenni s mi naiv emberek azt hittük, elvártuk Öntől, hogy egy szép napon valami nemes gesztussal bejejezi ezt a nagy iramot. Pontot tesz a küzdelem végére s minékünk alkalom adódik arra, hogy ifjainknak hirdethessük az Ön példáját, hogy felbressze bennük a vágyat, a törekvést: felülemelkedni a névtelen tömegek millióin, az átlag-embereken.

Mór bátyám! Midőn az élet küzdel- mének piacára kilépett, fegyverei voltak: akarata, munkaszeretete és acélos ifjúsága. Zsebe üres, keze üres, de ezre és szíve helyén volt és ime egy pár évtized küzdelme ma nyugodt, békés otthont biztosít Önnök, az ös- nek és családjának. Senkiséim irigyelte, mert

nagy vagyona saját energiájának gyümölcse. Most leltárt készíthet, kidobathatja belőle a lím-lomot, ami a küzdelem hevében odaragadt, ilyen elsősorban a drágán vásárolt nemesi előneve, mely mosolyt fakaszt ebben a demok- ratikus világban, mert még azok is igyekeznek szabadulni tőle, akik örökségül kapták és nem pénzért vették. Sok mindent el kell még dobni, sok mindent szabad elfelejtenie, mert az az út, amit befutott, nehéz és verejtékes volt, de egyet meg kell őriznie.

Ezt nem lehet kisélejtezni. Mi nem en- gedjük s ha kidobja is, ime mi visszavisszük. Nem Önnök van szüksége reá, nekünk kell, érte meg Mór bátyám, ha már nem tud önként felemelkedni arra a magasságra, ugy engedje, hogy mi állítsuk vissza, tartsuk mint a bábút, hogy például mu- tassuk a gyermekeinknek s elég szomorú a tudat nekünk, keveseknek, érezni és tudni, hogy milyen szemfényvesztés, milyen ha- zugság az egész, hogy Önt kell példakép állí- tanunk.

Amit mi követelünk Öntől: visszaemlé- kezés a múltra; ne felejtse el, hogy gyors be- érkező, nagy befolyása és vagyona nem jo- gosítja fel Önt arra, hogy a szegények kun- yóiban diadalmasan ujongó gyermekereget, kik diadalmas előretöréssel készülnek az élet- küzdelemre, — száz és száz ifju életet zuzzon tönkre izmos kezével.

Ön pedig ezt tette, vagy legalább akarta tenni kedves Mór bátyám! Ne feledje, gondoljon vissza a múltra, a szegénységet mindenki súlyos csapásnak tartja s bár terjed az új, a romboló vallás, hogy csak a pénz, a vagyon, a hatalom az, amely boldoggá teszi az emberi társadalmat, mégis ez hazugság, hisz Carnegie írja önéletrajzában, hogy „a halhatatlanok legtöbbször a szegénység értékes örökségével lépett az életbe“. A szegény gyere- kek ifjúságából kerülnek ki az erős, kima- gasló, öntudatos férfiak, akik mindent csak önmaguknak köszönhetnek és akiknek mindig és mindenkor újra és újra felfelé kell töre- kedniök.

Miért akart lesújtani a szegény gyerekek száaira? Miért? Honnan e vakmerőség, e határtalan cinizmus és bátorság?

Erre nem jogosítja fel sem társadalmi helyzete, sem múltja, amelyet ime ily csunyán fejezett be.

Mór bátyám! Küldöttséget vezetett az elmúlt napokban a hitközségi vezetőséghez, hogy a Tarbutnak ne adjanak helyiséget, a

Tarbutot tegyék ki az utcára. A Tarbutot, a mi színes, eleven, zengő, virágzó ifjúságunkat, ezt a csicsergő madársereget, ezeket a „szegény szerencséseket“, akiknek mindegyikét a szülői szívek bensőséges szeretete védőangyalként fon körül a boldog reményesség szálaival, — ezeket akarta Ön az utcára kitétetni?

Egy pillanatra sem gondolt arra, hogy ha a Tarbutot kiteszik, — ez a vidám madár- sereg gubbasztva, összehúzott szárnyakkal, gyámoltalanul remegve elcsendesült, — erhall- gatott, szétrepedett volna, mint amelynek fészket feldulta a vihar, vagy megrabolta a héjja.

Egy pillanatra sem jutott eszébe, hogy ez a sok szegény szülő véres bosszút fog állani a fészkekrablón? Istenes cselekedet lett volna ez a fészkekrablás? Erre kérek feleletet!

Hogy ezt a fekete csuf héjja-küldöttséget Ön vezette, ez töltötte el lelkemet szomorú- sággal, mert látom, hogy a nagy létérti küzdelem megörölte az idegeit, Ön már nem az a nagyszerű legény többé, akit mi példának szántunk a mi ifjúságunk szeme elé; erőtlén lett, gyenge lett már, nem tud nagyot és szépet akarni; nem is azért született, hanem Carnegie szerint „azért született, hogy meghal- jon, hogy eltűnjön.“

Mór bátyám! Olvassa el a Carnegie önéletrajzát s Ön, ki eddig nem olvasta, látni fogja, hogy milyen nagy kincs a lelki jóság, a lelki nemesség, hogy mire kötelez a munka eredménye, a nagy vagyon s akkor Ön olyan nagyon fogja szégyelni magát a mai lépéséért, hogy engesztelő áldozatul egymaga fogja felépíteni a Tarbut helyiséget s késő öregségé- ben is osztozkodni fog a mi nagy gyönyörű- ségünkben; a vidám, ujongó, ragyogó jókedvű zsidó szegény gyermekek előretörésében. Ezt az örömet lelkemből kívánom Önnök s ez lesz az a pont, mely méltó befejezője lesz annak a nagy küzdelemnek, melyet Ön eddig oly szépen és diadalmasan befutott.

Vagyok, illetve nem is tudom, talán csak voltam

Cluj, 1922 január 24

regi tisztelője és hive
Dr. Klein Miksa, ügyvéd

Február 1-én tárgyalnak a keleti kérdéssről Párisban

Páris, jan. 25. (RTI—Rador.) A francia, angol és olasz miniszterelnökök február elsején Párisban ér- tekezletet tartanak, amelyen a keleti kérdést fogják tárgyalni.

A caddik pipája

Irtá: J. L. Perec

— Héberből fordította: Löwenkopf Kálmán —

III.

Ezután a rabbi hosszas Tóramagyaráza- tot tartott a szegénységről, a gazdagságról, a pokolról és a menyországról. Chájem Borech hazautazott és egészen biztosra vette, hogy azontul minden jóra fordul. De bizony hóna- pok teltek el, reménye hasztalan volt. — Roshasonokor, — mint minden évben, — újra felkereste a Szentet. Az ünnep alatt nem beszéltek semmiről, de az ünnep előkészítéssel a rabbi a vállára ütött:

— No, mire volna szükséged, Chájem Borech?

— Nekem? — csodálkozott Chájem Borech. — Én nem tudom...

— De én tudom, — szólott a Szent.

Chájem Borech hirtelen összerázkódott, eszébe jutott az asszonya, a paszuly és az élesztő.

Ajka már szólásra nyílt, a Szent azon- ban nem engedte szóhoz jutni.

— Neked szükséged van, — mondotta dallamosan, a szavakat tagolva, — neked szük- séged van egy pipára, amelyből jókorákat szippantgathass...

A chaszidok csodálkoztak, hűledeztek, Chájem Borech pedig halkán megjegyezte:

— Van nekem, hál istenek, miből füs- tölöm...

— A te pipád rövidszáru, csak amolyan

kocsispipa... Alig egy arasz a hossza... hisz látom!...

... És amikor a rabbi ezt mondta, kiesett a pipa Chájem Borech szájából. Hogy magá- tól esett-e ki, avagy Chájem Borech a nagy félelem miatt kitértette a száját és úgy esett ki, azt nem lehessen tudni...

Midőn Chájem Borech ámulatából magá- hoz tért, azt felelte:

— Szólok a hitvespáromnak, vesz majd hosszabbat...

— Hát csak szólj, el ne feledd megmon- dani... mond meg neki a nevemben, hogy jó hosszuszárut vegyen, olyan hosszút, mint ez itt, az enyém... és nesze oda is adom mintának.

A rabbi oda adta neki pipáját, amiből szombatesténként és ünnepek kimenetelekor pipázgatott...

Hát kell még több!

Az eset gyorsan szárnyra kelt és az egész városban elterjedt a híre, hogy Chájem Borech nem tért vissza üres kézzel a Szentől, magával hozta rabbi pipáját, pipát, mely csodákat művel...

— Milyen célból adta a rabbi a pipát?

A tömeg vetette fel a kérdést és a tömeg meg is felelt rá:

Milyen célból? Bizonyára „szegile“-nek. Hogy minek? Egyik azt mondja, parnosze, a másik azt mondja, magtalanság miatt... Sőt olyan is van, aki azt mondja, a füst általában, a rabbi pipájának füstje pedig különösképen hasznos a gyomorhaj ellen, már pedig tudva-

levő, hogy Chájem Borech gyermekkorától fogva gyomorhajban szenved... De olyan is akadt, aki azt állította, hogy a pipa Szore Rivke számára küldetett, hogy a szemét gyó- gyítsa vele... Mert hát nem kicsiség, egy tudósna a felesége, Chájem Borech asszonya.

De milyen betegségnek, milyen nyava- lyának ne volna patikaszere a szentek füstje? Hát ellehet-e hirtelen képzelni, mit jelent a szombatesteli pipának füstje!

És Chájem Borech még le sem szállott a szekérről, már a pipa füstjére szomjuzó betegek szárai ostromolták: egy hónapra, egy hétre, egy napra, egy órára, de legalább egy negyed óráckára adja kölcsön a pipát...

És nem ingyen, Isten őrizz...

És Chájem Borech alázatos büszkeséggel felel:

— Hát tudom is én? Kérdezzétek meg Szore Rivkét.

Szore Rivkének jól megy a sora.

Tizenyolc garas minden egyes szippantás a pipából... Tizenyolc, egy krajcárral se kevesebb... És szívják ifjak és vénék, bete- gek és egészségesek, szűkek és terhes asszo- nyok, árvák és özvegyek... Akinek fájdalma van, akinek keserve van, akinek ótvár fakadt a fején, akinek rüh virágzik a bőrén, akinek fáj a teste, szomorú a szíve, mindegyik szip- pant egyet, szippant és fizet...

Szore már egy kőházat pipálatott össze, két emeletet, ahogy dukál! A piac közepén jó forgalmu boltja van, ahol finom élesztőt árul, meg kocsikenőcsöt és hasonló kelendő

Nő a munkanélküliség Erdélyben

Öromániában telepednek meg az erdélyi munkások —
A szakszervezeti tanács akciója az építő ipar fellendítéséért

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az általános nyomásztó gazdasági helyzet legjellemzőbb fokmérője a munkanélküliség. A gazdasági életben előforduló zavarok és rendellenességek elsősorban a termelés folytonosságát akasztják meg, amint azt Erdélyben is nap-nap után tapasztalhatjuk. Ennek okait egyrészt a belső gazdasági és politikai viszonyokra, másrészt a világpiacra megnyilvánuló zavarokra vezethetjük vissza. Kérdést intéztünk az ügyben az Erdélyi Szakszervezeti Tanács titkárához, aki a következőkben volt szíves munkatársunknak felvilágosítást adni.

— Mi az oka az erdélyi munkanélküliségnek és milyen méretű?

— Az erdélyi munkanélküliség okai, sok más egyéb ok mellett, amiről most nem kívánatos beszélni, a valutáris okokban keresendők. A lei folytonos esése valósággal lehetetlenné teszi a külföldi nyersanyagok behozatalát. A különböző iparcikkek gyártásához szükséges vegyületek pedig megfizethetetlenek. A kivített akadályozzák a bel- és külföldi magas vámok. Az erdélyi közönség elpenztelenedése amúgy is rendkívül hátrányos hatással van a termelés folytonosságára. Ma az a helyzet, hogy a gyárak kénytelenek a valutáris okok, vagy szénhiány miatt egymásután beszüntetni üzemeiket, illetőleg lényegesen redukálni.

Legnagyobb mérvű munkanélküliség a vas- és építőiparban észlelhető. Az építőiparosoknak mintegy három százaléka dolgozik Erdélyben. A vasiparban valamivel jobb a helyzet, de itt is számtalan olyan munkás van, aki a múlt évben két hetet sem dolgozott egyfolytában. Jelentékeny a munkahiány a fa- és textil szakmában is, az utóbbinál különösen a Bánátban. Elképzelhető ezeknek a munkásoknak a nyomora, akik a mai drága világban a munkanélküli segélyre vannak utalva.

Történt-e hatósági intézkedés a munkanélküliség megszüntetésére?

— Ezideig nem. Érdekes, hogy a viszonyok kényszerítő hatása alatt maguk a munkások igyekeznek sorsukon segíteni. Valóságos „népvándorlás” indult meg a regát felé. Az erdélyi munkanélküli vasasok és építőmunkások százával telepednek meg a királyságban, ahol van munkaalkalom és Erdélyhez

cikkeket, egyszóval mindent, amit az ember szeme-szája megkíván...

És ő maga erős, egészséges... a tartása egyenesedik, a tokája megduplázódik... a pápaszem is lekerült az orráról, mert a látása is megjött. Az urának meg tiszta, új gyolcsinge van... Ugy bizony.

A napokban különös megtiszteltetés érte. A földesúrtól küldönc érkezett: vigyék el neki is egy szippantásra a pipát...

Szore azonban visszaizent: ha a tekintetes ur pipázni akar, fáradjon el maga!

Es család is van. Fiu is, leányok is. Mert bizony ez a tehetetlen Chájem Borech is egészen megváltozott... Férfiszámba menő férfi...

Egy szóval minden jóra fordult.

Csak a pipa miatt vannak még nagy viták a béthamidrásban.

Egyesek azt állítják, hogy Szore Rivke még a mai napig sem adta vissza a rabbinak a pipát.

Mások viszont azt mondják, hogy igenis vissza adta és a csodákat most már az új pipa végzi, amely három teljes napig és három teljes éjjel feküdt a rabbi pipája mellett...

Es nincs, aki a vitát eldöntse, mert Chájem Borech egy szót sem szól. Chájem Borech hallgat.

De végtére ez nem is fontos. Ha a pipa használ mindenhez: parnoszéhoz, betegség, magtalanság ellen, a többihez kinek mi köze...
Vége.

viszonyitva jobb a kereseti lehetőség is. Azt hiszem, felesleges bővebben fejtegetni, hogy az értékes erdélyi munkáselemek más országokban való telepedése bomlasztó hatással lehet az erdélyi iparra.

— Most értesültünk az építési vállalkozók és munkások közti súlyos ellentétéről. Mi ebben az ügyben a szakszervezetek álláspontja?

— Az építési vállalkozók és munkások között valóban súlyos ellentétek merültek fel, ugyanis egyik fél sem akarta magára nézve kötelezőnek elismerni a hatóságilag megállapított egységes árszabályt. A munkaadók figyelmen kívül hagyva az időket és a reális lehetőségeket, olyan munkafeltételeket akarnak a nagyobb profit érdekében a munkássággal elogadtatni, aminő csak a múlt század ötvenes éveiben létezett. De ettől eltekintve beláttuk azt, hogy végső szükség esetén hiába fogadná el a munkásság a vállalkozók feltételeit, munkaalkalom mégsem lenne, mert a munkaadók nyereségvágya lehetetlenné teszi az intenzív építkezés megindulását. A szakszervezeti tanács ezeket az álláspontot foglalta el, hogy a kiterjedt és szétbomlás előtt álló erdélyi építőiparon mindenáron segíteni kell. A szakszervezeti tanács a munkásság megbízottáival való tárgyalásai folyamán elhatározta, hogy beadványt fog eljuttatni a városi tanácshoz és az illetékes minisztériumokhoz, amelyben kéri hogy engedjék meg a szaktanácsnak a munkaadói szerep elvállalását. A szaktanács önköltségi áron vállalná el az építési munkálatokat, amelyek eszerint harminc-negyven százalékkal olcsóbbak lennének és így lehetővé válna az intenzív építkezés. Ezenkívül a munkások helyzetén is lényegesen könnyítenének, mivel a normális életstandardot teljesen fedező munkabéreket fizetnének. Ha az illetékesek nem zárnak rá a jogos és indokolt kérés elől, ugy bizonyosra vesszük az építő ipar és az ezzel kapcsolatos iparok gyors fellendülését.

Az új kormány feloszlattja a Sindexet

Visszaállítják a Jasiban létesített gazdasági bizottságot

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az új kormány radikális intézkedések megtételét határozta el, nemcsak az ország pénzügyi helyzetének rendezésére, de a nem kevésbé fontos gabonaelállítás biztosítására is. Az előző kormányok által megállapított és lefoglalt és részben immobilizált gabonakészletek főlegesen kivitelét, — mint ismeretes — az Averescu-kormány bankkonzorciumra, a „Sindex”-re bízta. A megkötött szerződés a banksoportot a kivitel finanszírozására kötelezte, de a Sindex által előlegezett pénzügyi nyújtást az állam más célokra fordította. Ebből két hónappal ezelőtt súlyos konfliktus támadt a Sindex és az állam között, melynek hullámai teljesen megma sem ültek el. Hozzájárult még, hogy a megyei bevásárlóbizottságok munkája sem folyt hibátlanul, amit elsősorban a városok élelmezése körül éreztette káros hatását.

Az új kormány most az élelmezést és a gabonakivitel teljesen újja szervezi. Visszaállítja a jasi kormány idején felállított és azután feloszlattott gazdasági bizottságot, amelyben helyet foglal a pénzügyi, belügyi, ipar és közlekedésügyi reszortok képviselői. Ez a bizottság fogja intézni és elsősorban tanulmányozni az összes általános érdekű gazdasági kérdéseket.

Egyben elhatározta a kormány a „Sindex” feloszlását. Eddig ez az intézkedés azért ütközött akadályokba, mert más uton nem bonyolította le az állam, a külföld részére lekötött gabonaszállítmányokat. Ezt a munkát és a belső szükséglet kielégítését is az ujonnan visszaállított gazdasági bizottság hatáskörébe utalják.

Amerika nem tárgyal Európa adósságairól

Harding nem akar Genuába menni —
Asquith a versaillesi békeszerződés revíziójáért

Az Uj Kelet tudósítójától.

Berlin, január 25. A „Morning Post” washingtoni értesülése szerint még mindig bizonytalan, hogy Amerika részt vesz-e a genuai konferencián. Harding elnök idegenkedik ettől a konferenciától. Az amerikai elnök ugyanis attól tart, hogy a genuai tanácskozások ismét Európába helyezik át a világ nagy kérdéseinek megoldásának színterét és ezzel elhomályosítják a washingtoni konferencia jelentőségét. Az amerikai politikusok azonban nyomást gyakorolnak az elnökre, mert nem tartják célszerűnek, hogy presztizs-kérdést csináljanak a világ legsürgetőbb problémáiból, annál is inkább, mert

Európa égető gazdasági krízisének megoldása, Amerikának is elsődrendű érdeke.

Egyelőre azonban még mindig kétséges Harding magatartása. Ha Harding elnök végre is belátja, hogy az Egyesült-Államoknak gazdasági okokból mégis el kell mennie Genuába, Amerika a tanácskozásokon való részvételt három feltételhez köti. Ez a három feltétel: 1. Oroszország részvétele a tanácskozásokon nem jelentheti a szovjetkormány hivatalos elismerését, 2. a szárazföldi fegyverkezést mérésel kell és végül 3.

Európa amerikai adósságai nem kerülhetnek tárgyalás alá a konferencián.

Poincaré, az új francia miniszterelnök, mint az ismeretes, legutóbb éles támadás intézett Németország ellen, amely Anglia szimpátiáját arra akarja felhasználni, hogy kibújja kötelezettsége alól. Dr. Wirth német kancellár a közeli napokban a birodalmi ülésen válaszolni fog a Poincaré vádjaira. Angliában határozott hangon hangzanak el Poincaré politikája ellen. De

nem csak Poincarét támadják, hanem Lloyd George-ot is.

Asquith a City nagy üzletemberei előtt az általános gazdasági kérdésekről beszélt. Hangzott, hogy az ország gazdasági helyreállítása mindaddig lehetetlen, míg a jóvátétel kérdését véglegesen nem rendezik. A munkanélküliség növekvőben van, már eddig is kétféle fontba kerül naponta az államnak. Németország ipari és gazdasági összeomlása súlyos katasztrófával fenyegeti az egész világ gazdasági életét. A versaillesi békeszerződés után a tarifa háború újabb csapást mért Németországra, amelyet betetőz a váltóárfolyam vad kilengése. A kereskedővilág már nem akar konferenciákról hallani, egyet akar: biztonságot és elhatározást. Ezért a versaillesi békeszerződést meg kell változtatni.

Az angol liberális párt már

megindítja a nyílt harcot Lloyd George ellen.

Nagy erővel indult meg az agitáció az egész országban. Az angol liberális párt legutóbb Londonban tartott nagygyűlést, amelyen Asquith, Eduard Grey és Gladstone hevesen támadták Lloyd George politikáját. Hangzott, hogy Lloyd George a koalíciót csödbe vitte, összeomlással fenyegeti az ántánt-államok szövetségét. Ha pedig a szövetségesek közötti harmonia megszűnik, megszűnik a világ bizalma a legfőbb tanácsban. Bíralták az angol kormánynak Szovjetországgal szemben folytatott politikáját. Követelték, hogy a kormány térjen vissza a háború előtti angol politika irányelveihez.

Kavarodás a pártok között az alkotmányozó nemzetgyűlés miatt

Jorga köztársaság-párti parlamentet jósol

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az új országgyűlést egybehívó királyi dekrétumnak az a megjegyzése, hogy az új parlament alkotmányozó jellegű lesz, nagy kavarodást idézett elő a pártok között. Minden párt igyekszik ezt a választási küzdelemben a kormány ellen felhasználni. Az egyik fővárosi lap sorra megkérdezte az ellenzék vezéreit, mi a véleményük az új parlament alkotmányozó jellegéről.

Maniu a következőket mondotta:

— Mindenekelőtt ki kell jelentenem: a kormány kijelentése, hogy a következő parlament alkotmányozó lesz, abszurdum. Lehetetlennek tartom, hogy pártkormány ilyen jogokat vindikáljon magának. Alkotmányozó jellegű parlamentnek választásait nem vezetheti le egyetlen párt, csakis az összes pártokból alakult koalíciós kormány. Ilyenre van és volt precedens a többi európai államokban és így volt ez nálunk is az előző választásoknál. Akadnak majd olyanok, akik azt fogják mondani, hogy én a jelenlegi parlamentet alkotmányosnak tekintem. Mégis hangsúlyozom: Alkotmányozó gyűlést pártkormány vezetése alatt nem lehet választani.

— Milyen lesz tehát a nemzeti párt a választásokon — kérdezte az újságíró?

— Ezt csak a párt 27-iki gyűlése után mondhatom meg.

Lupu dr. a következőképp nyilatkozott:
— A kormány tehetetlenségében kérde, kell nektek alkotmány?

Adunk! Nem olyat amilyent az erdélyiek, vagy a bukovinaiak, avagy a nép kíván, hanem csak olyat ami konvenál a Bratianu-családnak: Vintilának és másoknak. Ezzel tévesztették meg az udvart abban a hitben, hogy így akarja a dinasztia is.

Hasonlóan nyilatkoztak Averescu tábornok és Grigorevici is.

Az „Epoca” tudósítója kérdést intézett Jorga Miklóshoz, részt vesz-e a választásokon tekintettel a cenzurára és a várható terrorra?

— Kedvesebb előttem — felelte Jorga — az az ember aki cselekszik, mint az aki hagyja, hogy mások cselekedjenek.

Arra a kérdésre, hiszi-e, hogy az új parlament alkotmányozó jellegű lesz, Jorga így felelt:

— A kormány azzal kezdte működését, hogy a következő parlamentet alkotmányozó jellegűnek nyilvánította, de attól tartok, hogy köztársasági jellegű lesz. Ezt annál inkább fájjalom, mert monarchista érzelmű voltam és maradok is.

Jorgának ez a nyilatkozata politikai körökben élénk feltűnést keltett, mert épen Jorgát jelölték annak idején kizárólag a választások levezetésére szánt kormány elnökének.

A sárga őrnagy

Nagyvárad, január.

A nagyvárad utca népes sodrásán a színek megragynak, a pompázó toalették halk suhogása, a villamos csilingelés, meg a szavak elkapott morajlása összekavarog a levegőben, zsong, lüktetően elkorzók a déli napfényen egy órára a váradi gondtalanság.

A Park-hotel kapuján most kilép egy alacsony ur, csak ha az arcára tévednek a tekintetek, tétováznak meg egy pillanatig rajta.

— Japán.

A váradi ember minden nap elgondolkodik ezen, belekapaszkodik egy röpke gondolatfodorral a sárga, merev arcba, aztán a kis japán ember elsiet előtte és mindenki tudja, hogy most ebédelni megy.

Az idegen az étterem asztalánál találkozik vele. Másnap is, harmadnap is. Egyszer aztán uniformisban jelenik meg az ebédnél. Őrnagy. A japán császári hadsereg tisztje. Talán már nem is olyan érdekes, mint tegnap volt, vagy most még különösebb, az ember a szemébe néz, valami nagy, erős csillagást vél kitérközni a homlokra szaladó mandula-szemekből.

— Katona.

Az újságíró már tudja, hogy kicsoda. A határmegállapító bizottság tagja. Finomodoru, előkelő ur, aki franciául cseveg az asztaltársával. Talán most jött a sárga Keletről, a soknépes, virágos országból, nagyon, nagyon idegen, hiszen oly messziről jött.

De ekkor már valaki a füledbe sug. Furcsa érzéseket táncoltat meg benned az agyadba dobott szó. A kicsi japán megórá-sodik, betölti az egész termet, nagy, nagyon nagy lesz, arcod az arcába mered, nézed, csodálsz, mintha az egész nagy nemzetét az arcán hordaná.

Japánnak volt az őrszeme itt a háboru előtt. Kopott ruhában kicsi játékmajmcskákat árukt, különös kis japán figurákat és barangolt városról-városra, bejárta egész Erdélyt, ismerte minden parányi helyét s a keskeny japán szemek figyeltek, fűrkésztek, ellesték a bezárt nagy titkokat.

Talán ő volt a japánok Baden Powel-je; ő is elment egy messzi világba, hogy hírt vihessen róla a hazájának.

Rég volt ez. Ő nem beszél róla, ezt is csak kevés ember tudja. A sárga veszedelem akkor titkon előrenyújtotta a kezét és megtapogatta Európát.

Most itt ül velem szemben, bort tölt a francia barátjének. Mosolyog, előfehérlenek a fogai, szeme sarkában ráncot vet a meglepés.

Rácsodálkozom. Ugy érzem, mintha poharából a titkos diplomácia ópiuma kődene elő... (u. l.)

Ki okozta a háborút és a forradalmakat?

Kurzista újságíró igazolja a zsidók szerepét

— Budapesti levelezőnkől —

A pesti és bécsi lapok hosszasan foglalkoztak az utóbbi időben Szabó László egyetemi magántanár ilyen című könyvével: „Mi okozta az összeomlást és a forradalmakat?” Szabó László, aki egyébként a kurzus lelkes publicistája volt s ma az „Uj Nemzedék” felelős szerkesztője, alapos főkészítéssel írta meg művét. Főlvonulata a német hadvezérek memoárjait, amelyek a háboru elvesztésével foglalkoznak. Az emlékiratokból és egyéb történelmi kútfőkből meg lehet állapítani, hogy a háboru elsősorban Németország vesztette el és az ő bukása rántotta magával a szövetségeseket is.

A könyvnek a „Zsidó Szemle” terjedelmes ismertetést szánt, amelyből a következőket közöljük:

1.) Kik okozták a háboru elvesztését?

A „Nemzeti Újság” és az „Uj Nemzedék” válasza három év óta: A pesti zsidók! Az új könyv válasza: „Aki azt mondja, hogy a háboru nem a németek vesztették el, hanem a magyarok, az már nem is nevetésséges, hanem egyenesen szánalomraméltó! Képzhető-e olyan értelmetlen ember, aki elhinné, hogy a németek döntő és tökéletes veresége után a mi hadseregünkre nem szükségképpen várt ugyanaz a sors, amely a németeket elérte? Az antant, amely megsemmisítette a világ legnagyobb katonai hatalmát, megállt volna-e az Aldunánál és a Kárpátoknál?”

2.) Kik okozták a hadsereg felbomlását?

A kurzussajtó unisono válasza: A pesti zsidó újságírók és agitátorok!

Szerző válasza: „A hadsereg felbomlása természetes folyamat és szükségszerű következménye volt az október 17-iki császári manifesztumnak és a magyar függetlenségi nyilatkozatnak. Abban a percben, amikor Ausztria császára felszólította Ausztria népeit, hogy nemzeti államokba szervezkedjenek, a közös hadsereg megszűnt és nem volt több katona, aki másra gondolt volna, mint az ő nemzeti államára és annak saját céljaira. Abban a pillanatban, amikor a magyar képviselőházban a kormány elnöke kijelentette, hogy Ausztriával az uralkodó személyét kivéve, minden közösség megszűnt, az összes frontokon minden magyar katona gondolta és érezte, hogy neki nincs és nem lehet más feladata, mint a magyar határok védelme. „Gyerünk haza!” Nem kellett ide hívólevél, nem kellett ide agitátor, de különben is hol lett volna annyi agitátor, amennyi a Piavetől Albánián át Odesszáig és Ukrajnáig bejárhatta volna a világ leghosszabb frontját? Pedig mindenütt egyszerre, szinte ugyanazon a napon hangzott el, mint a szétbomló hadsereg utolsó lélekzététele és életnyilvánulása: „Gyerünk haza!”

3.) Kik okozták a forradalmat?

A kurzussajtó egyhangú válasza: A zsidók! Szerző válasza: „A forradalom az adott körülmények között elkerülhetetlen volt. Minden historikus tudja, hogy a forradalom nem emberek műve, az emberek csak eszközei vagy áldozatai a forradalomnak. Amint az emberek nem bírhatják kitörésre a Vezuvot, akként néhány agitátor nem bírhatja forradalomra a népek millióit. Ahol a győzők az abszolút győzelem után nem szállják meg teljesen a legyőzötteket, ott a forradalomnak feltétlenül ki kell törnie.”

4.) Kik okozták az ország felosztását?

A kurzus válasza három év óta: A zsidók!

Szerző válasza: „Az antant Csehországnak ígerte a Felvidéket, Romániának Erdélyt, Szerbiának a Bánátot és a Bácskát. Olaszország és Románia csak az ezt biztosító londoni egyezmény árán léptek be a háboruba. Vajjon a németek megsemmisítése után ezek az államok beleegyeztek volna-e abba, hogy semmit se kapjanak? Nem világos itt a helyzet? Lehet-e itt még beszélni?”

5.) Kiket kell hát vádolni az ország katasztrófájáért?

A kurzus válasza: A zsidókat!

Szerző válasza: „Ha valakit vádolunk kezét a szivre! És senki felett sem szabad itélnünk másként, mint az ő tettei után, minden egyéb itélet az Uré és nem a miénk!”

Ezek után joggal kérdezhettek, — írja a „Zsidó Szemle” — kicsoda ez a szélső destruktív történetíró, aki a tények alapján ilyen nyíltan szembehelyezkedik a kurzus csálhatatlannak mondott igazságaival? Sietünk e kérdésre megfelelni. Ez a destruktív szerző senki más

mint dr. Szabó László,

az „Uj Nemzedék” főszerkesztője.

És Turi Béla, a „Nemzeti Újság” főszerkesztője erre vezércikkben megállapítja, hogy a történelmi katasztrófa „nem is végződhetett másként, mint ahogy bevégeződött” és „a tegnapi beleszólt a ma politikájára, csak-hogy sokszor nem kívánatosan!”

Ennél a pontnál érdemes már megállanunk és elgondolkodnunk. A „Nemzeti Újság” és az „Uj Nemzedék” a vezércsahosok voltak abban az uszításban, amely a vesztett háboru szomorú következményeit a zsidókon akarta megtorolni. S íme, most e két lapnak főszerkesztői megállapítják, hogy e propaganda elejétől végig hazugságon épült fel s a történelmi felelősség kérdését nem lehet néhány pesti zsidó újságíróval elintézni. De ha ez így áll, talán nekünk is van jogunk a felelősség kérdését felvetnünk és megfordítanunk. Turi Béla és Szabó László rájöttek tehát arra, hogy az összeomlásért és a forradalomért nem mi, zsidók vagyunk felelősök, de vajjon ki lesz felelős azokért az eseményekért, amelyek e hazug propaganda nyomán bekövetkeztek?

Zigre kisebbségi miniszter a kormány programjáról és a választásokról

Zigre Miklós dr. kisebbségi miniszter néhány nap óta Aradon tartózkodik, ahol fontos politikai megbeszéléseket folytat Goldis László volt miniszterrel, az erdélyi nemzeti párt alelnökével. Egy újságíró felkereste a minisztert és kérte, hogy az aktuális politikai kérdésekről nyilatkozzék. Zigre miniszter a következőket mondotta a hozzáintézett kérdésekre.

— Igaz — kérdezte az újságíró — hogy a Bratianu-kormány uralomrajutása következtében a kisebbségek helyzete rosszabbodni fog?

— Ez téves hiedelem. A Bratianu-kormány és a liberális párt a demokráta elveken épült fel. Másrészt nem is képzelhető el olyan nagy országban mint ma Románia, melynek életfeltételei teljesen másak, mint a múlt kis Romániának. Kormányunk pártkormány, minden miniszter liberális párti politikus. A többi párt azt akarta, hogy különböző pártok kooperációjából alakuljon kormány. A kormány híve a demokráciának, de nem barátja a szélsőségeknek.

— A kormány minden választókerületben jelöltet állít?

— Igen, az a szándékunk, hogy minden kerületben legyen jelöltje a liberális pártnak, de a jelöltje a párt bukaresti központjának ellenőrzése mellett rábizzuk az egyes kerületek

polgáira. Ezen a téren is követni akarja a párt a demokrácia irányelvét. A helyi jelöltek ellen a bukaresti központ csak akkor foglal állást, ha a jelölt politikailag megbízhatatlan, vagy ha erkölcsi tekintetben kifogás alá esik.

— A választói névjegyzéket 1919 év tavaszán állították össze volt a következő kérdések. Ki fogják javítani most a névjegyzékeket?

— Tudomásom van ezekről a sérelmekről. Nekem egyéni meggyőződésem, hogy feltétlenül szükséges a névjegyzék kiegészítése, a technikai lehetőségeken belül. A választások rövidesen megtörténnek és így nehézségekbe ütközik az új névjegyzék összeállítása. E tekintetben a kívánások a legmértányosabbak, mert mindazok joggal akarhatnak résztvenni a választásokon, akiknek erre joguk van.

— Milyen elvi álláspontot foglal a kormány a prefektusi állások betöltését illetően?

— Az új kormány elhatározta, hogy az erdélyi és bánáti prefektusi állásokat erdélyi és bánáti emberekkel tölti be. Ezekre a tisztségekre a legmegfelelőbb embereket választjuk ki, kik a lakosság bizalmát bírják és tagjai a liberális pártnak. Bratianu miniszterelnöknek az az elvi álláspontja, hogy Erdélyt erdélyiek, a Bánátot pedig bánátiak kormányozzák.

Ötvenöt pesti „református” zsidó hitre tért

Az Uj Kelet tudósítójától

A budapesti „Kálvinista Szemle” legutóbbi számában „Az áttért zsidók” cím alatt a következő cikk látott napvilágot:

Meglepető adatot közöl a budapesti református egyház 1921 évi statisztikája, amikor jelenti, hogy a budapesti reformátusok közül 55-en tértek át a zsidó vallásra. A belső ügyekben jártas ember azonban rögtön sejtí és tudja, hogy itt tulajdonképpen egy szereg, a kommunizmus alatt áttért zsidónak a zsidó vallásra való visszatéréséről van szó csupán. De ha így áll a dolog, a jelenség azért szomorú, mert a mi többször hangzottatott álláspontunkat igazolja, hogy az áttéréseknél több előkészítésre és komoly ságra van szükség. Egy haszna mindenesetre van e processzusnak és ez az, hogy ezáltal is tisztul a helyzet. Teljes joggal elítéljük a zsidó valláshoz visszatérőket, de annál nagyobb szeretettel kell fogadnunk azokat, akik egyházunkban való megmaradásukkal bizonyosságát adják áttérésük komolyságának és öntudatoságának. Végül pedig valljuk be azt is, hogy itt nagy felelősség terheli a ref. egyházat is, mert az áttértekkel nem sokat törődik; a pénzüket ugyan örömmel fogadja, ha gazdagok, de őket az egyház számára lelkiileg nem igyekszik megnyerni, sőt az előkészítés sem történik mindig a lépés rendkívül fontosságának feltüntetésével.

Minket egyáltalán nem lep meg a budapesti református egyház statisztikája. Azaz mégis furcsáljuk, hogy csak ötvenöt tértek vissza a zsidósághoz. És ez valóban szomorú jelenség. Hol vannak a többiek? Erre is ad feleletet a cikkekese, melynek írója az eddiginél is nagyobb szeretettel fogadja azokat a zsidókat, akik a kálvinista egyházban való megmaradásukkal bizonyosságát adják, hogy áttérésük komoly és öntudatos volt, nem pedig a fehér terrortól való félelem miatt történt. Ezeknek ügylátszik, megvolt az áttéréshez szükséges előkészítés. De lehet, hogy nem volt meg, különben nem terhelné felelősség az egyházat, hogy az áttértekkel nem sokat törődik. Talán ezért tért vissza az ötvenöt is?

A „Kálvinista Szemle” elítéli a visszatért marrantusokat, de vigasztalódik, hogy távozásukkal tisztul a helyzet. S a visszamaradtakkal is tisztul a helyzet? Ó nem, azokat örömmel fogadja a református egyház.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kladóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.
Fraternitas-nyomda héber-osztály 455.

Önéletrajz

Dr. Max Nordau most kezdte meg egy tekintélyes párisi folyóiratban önéletrajzának folytatódó közzését. Az első részlet, melyet itt közlünk, érdekes képet adja a világhírű író gyermekéveinek és ifjúságának.

Pesten születtem — akkor még nem neveztek Budapestnek — 1849 július 19-én, amikor Magyarország szabadságharca a tragikus vég felé közeledett. Három hónappal születésem előtt, a szüleim kénytelenek voltak elhagyni Pestet. A bombák elől menekültek, melyekkel a budai erőd árasztotta el Pest városát és két rómülettel teli éjet töltöttek felettől egy közeli erdőben. Élesanyámat fenyegette a korai szülés, így hát kis híjja volt, hogy áldozata nem lettem a politikai eseményeknek. A végzet azonban másként határozott és a világról sem akart megfosztani engem a lét felelősségétől.

Anyám, akit 84 éves korában, 1800 január 2-ikán vesztettem el s aki Párisban a montparnasse-i temetőben pihen, rigai lány volt. Apám More Morenu Haraw Rabbi Gabriel ben Oser ben Simona, ben Mose, ben Josef Sudfeld — én a Nordau nevű törvényesen 1874 óta viselem — 1799-ben született Krotosinban a Posnanie nagyhercegség területén és 1872-ben halt meg Budapesten. Az apám rabbi volt, diplomáját Chavath Daath és Rabbi Akiba Eger, ezeknek a nagy tudósnak a kezéből kapta, de állást soha sem vállalt. Hogy megélhessen, órákat adott. Így került a híres prágai rabbi Rappaportnak házába, majd Pozsonyba ment Mose Sofer rabbihoz, innen pedig Óbudára a Fischhof családhoz, ahol Fischhof Adolfot, a későbbi osztrák politikust tanította hat évig. Apám szigorú jámbor férfi volt és héber versei és prózai írásai nagy héber és talmudi ismeretekről tesznek bizonyosságot. Ő maga tanított engem héberre és még kilenc éves se voltam, mikor első ízben átvettem a Tórat. Ottthon engem Simchanak nevezett, Maxnak csak idegenek jelentésében. Apám tipikus Maskil volt, akit teljesen áthatott a Salchan Aruch szelleme, de aki egyúttal szenvedélyes híve volt a „zsidóság küldetésének” is, ennek a modern és hírhedt eszmének, mely a 19-ik százal vége felé kezdte betölteni a lelkeket. Az eredmény mégis az volt, hogy tanítványai előtt — a nekik adott héber tanítás ellenére is — idegen maradt a zsidó népi érzés. A Fischhofok közül eggesek meggyőződött asszimilánsok lettek, mások meg kitértek, engem is elragadt egy időre az asszimiláció árja, melyből csak nehezen, nagy erkölcsi erőfeszítések árán szabadultam.

Pesten először a zsidó elemi iskolában jártam, ennek elvégzése után a katolikus, majd a kálvinista liceumba kerültem. Tanáraink közt mind a két liceumban több kikeresztelkedett zsidó volt. Még emlékszem, milyen utálatlalt töltött el ezekben a renegátoknak kértendő sovínizmus és szemtelenségig menő antiszemitizmus. Iskolai éveim alatt talmudi leckéket egy megindítóan szerény tudóstól, M. Freudenbergertől kaptam, vallásos „izraeliták” oktatásban — amelynek félreérthetetlenül asszimilációs jellege volt — egy Mannheimi nevű ember részvételével. A vallásórának, melyek ugy nekem, mint társaimnak sok mulatságra, sok izetlen elcselődésre adtak alkalmat, egy eredményre mégis csak volt: az tudniillik, hogy köngv nélkül megtanultam a „mózesi vallás katekizmusát”, melyet a badeni nagyhercegségben működő egyházi tanács hagyott jóvá. Azután az egyetemre, az orvosi fakultásra iratkoztam be, de közben a magam és engém életfentartásáról is gondoskodnom kellett. Előbb kisebb lapok szerkesztésében dolgoztam, 19 éves koromban pedig a „Pester Lloyd” munkatársa lettem. 1873 tavaszán elhagytam Budapestet.

Hosszu éveken keresztül Párisban éltem, anélkül, hogy bármilyen kapcsolatban lettem volna a zsidósággal. Az egyedüli szül, mely jámbor édesanyám révén tes véreimhez kötött, családomban „Jichus”-a (előkelő származás) volt, amire nagyon büszke voliam és — megvallom — büszke vagyok ma is. Az antiszemitizmus gyors terjedése ébresztette fel a lelkiismeretemet és figyelmeztetett a kötelességre, amellyel népernek tartozom. A kezdeményezés kedves barátomtól, Herzliól indult ki, akivel Párisban nagyon meghitt viszonyban voltam. Az ő nemes példája vont engem ellenállhatatlan erővel a cionista mozgalomba.

Szível-lellekkel hiszem, hogy a cionizmus hozza a megváltást a zsidó népnek. Ami engem illet, nekem azt a biztos tudatot adta, hogy az életnek célja és tartalma van.

MAX NORDAU

— **Előkészületek a pápaválasztásra.** A Vatikánban már folynak az előkészületek a pápaválasztásra. A pápaválasztáson hatvanegy bíboros fog résztvenni, közülök harmincegy olasz. A bíborosok nagy része már megérkezett Rómába. Gaspari bíbornok felbontotta a Pápa végrendeletét, amelyben a végrendelező összes vagyonát unokaöccsére Josef de Chiosara hagyta.

Rum- és likörgyárosok figyelmébe

Eredeti

ANGOL RUMESSZENCIA

valamint az összes egyéb fajtájú esszenciák versenyen kívüli minőségben kaphatók. Levélbeli megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 2706-I

„Continental” esszenciagyár, Kolozsvár, Kínizsi-u. 6 szám.

Pályázat

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség pályázati hirdető központi irodája mellett működő Palesztina-Hivatal titkári állásának betöltésére. Pályázhatnak olyan egyének, kik megfelelő képzettséggel rendelkeznek, a hivatal adminisztrációs és szervezői munkájának végzésére. Elfogadjátanak olyan ajánlkozók is, akik egyelőre csak félnapra vállalkoznak. Héber és német nyelv tudása feltétlenül előnyben részesül. A pályázatot — az iskolai végzettségnek, eddigi működésnek, nyelvismeretnek és fizetési igényeknek pontos megjelölésével — f. évi január hó 26-ig írásban küldendők be a hivatal címére (Cluj, str. Avram Jancu 18.), melynek véleményes javaslata alapján fog a szövetség az állás betöltése felett dönteni.

Cluj, 1922 január 10. 5682 tévész 10.

AZ ERDÉLYI PALESZTINA-HIVATAL.

— **A Magyar Szövetség ügye.** A Magyar Szövetség — mint ismeretes — néhány héttel ezelőtt módosított alapszabályait fölterjesztette a kormányhoz jóváhagyás céljából. A Take Jonescu-kormány nemzetiségi államtitkára, Hortopan ma küldte vissza a kolozsvári belügyi főigazgatóságához egy végzés kíséretében az alapszabályokat. Az államtitkárság az alapszabályok harmadik pontját kifogásolja, amely a Romániában élő magyarságot „etnikai egységként” tünteti föl. Ha a magyar törvényeket vennők alapul — mondja a leirat — akkor a Magyar Szövetség nem létezhetne. A román állam politikáját azonban a más kisebbségekkel szemben való szabadelvű szellem hatja át. Mi őszintén, fönntartás nélkül kívánjuk a nemzetiségekkel való együttműködést és harmónikus életet, az állam összes polgárai javára. Mint a többi állampolgárok, a magyarok is tömörülhetnek, de nem ígérhető meg senkinek, hogy különböző álarok alatt olyan ideákat rejtegesse, amelyek ellenkeznek az állam szuverenitásával. Az alapszabályok harmadik pontját a Magyar Szövetségnek kell módosítania.

— **A kommunista per második napja.** Bukarestből jelentik: A kommunisták tárgyalásának második napján Voiculescu elnököt. Osvald Teodorescu a vádirat több részét kifogásolta. Csernat őrnagy királyi vádbiztos kérte a kifogások elutasítását. Ezután több védő beszélt, majd féltekör a tárgyalást másnapra halasztották.

— **Súlyos beteg a kolomeai rabbi.** Sajnálatos baleset érte a Szamosújváron lakó Baruch Rubin volt kolomeai rabbit. Az idős ember a jeges kövezeten megcsuszott és súlyos természetű csonttörést szenvedett. Sérülésével a kolozsvári Vörös Kereszt kórházba szállították. Tekintettel arra, hogy a beteg rabbi részére már többen óhajtottak segítséget nyújtani, értesítjük Kolozsvár zsidóságát, hogy minden ilyen ügyben keresse fel öv. Baumweizgnét, lakik Calea Reg. Ferd. (Ferenc József-ut) 37 szám alatt.

— **Tömeges spanyoljárvány megbetegedés Kolozsváron.** Mint már megírtuk, az utóbbi napokban Kolozsváron több spanyoljárvány megbetegedés történt. Az utolsó két nap alatt a református kollégiumban százhatvenegy megbetegedés történt. A kollégiumot egyelőre öt napra bezárták. A városi főorvos szerint a kolozsvári spanyolbetegségek enyhé lefolyásúak, míg a külföldről érkezett jelentések szerint Nyugateurópában máris számos áldozatot követelt. Egyedül Strassburgban — így jelenti ezt ma egy párisi távirat — ezerszázhatvan ember pusztult el spanyolbetegségben.

— **Chalucok és menekültek utaztak át Románián.** Galacból jelentik: Az elmúlt napon tizennégy chaluc-csoport érkezett a városba, amelyek közül kilencet a kisenévi, ötöt pedig a csernovici chaluc-szervezet állított ki. A chalucokkal egyidőben érkezett meg az ukrán menekülők közül az a kétezer ember, akiknek a Palesztina-hivatalok utlevelet szereztek.

— **Mindazok, akik a karácsonyi szünet alatt a Zsidó Menza részére gyűjtöttek, jelenjenek meg ma, csütörtökön délután 1 órakor a Menza-irodában.** Akik a folyó fél-évre kedvezményben akarnak részesülni, 29-éig a hivatalos órák alatt (minden nap délután 1—2) nyújtsák be kérvényüket.

— **Az utódállamok konferenciája Károly exkirály ügyében.** Prágából jelentik: A „Tribuna” szerint az utódállamok képviselői január végén Párisban értekezletet tartanak Károly exkirály ellátásának rendezése ügyében. A lap szerint a cseh kormány kijelentette, hogy semmiféle pénzügyi kötelezettséget nem vállal Károlyal szemben. Párisi hírek szerint a francia kormány megengedte, hogy Károly gyermekei Madeirába utazhassanak Franciaországon keresztül. Zita királyné a portugáliai San-Sebastianban várja meg gyermekeit s együtt térnek vissza Funchalba.

— **Diplomáciai konfliktus Belgium és Jugoszlávia között.** Belgrádból jelentik: A belga kormány jegyzéket intézett a belgrádi kormányhoz, amelyben a diplomáciai összeköttetés megszüntetésével fenyegetőzik, ha a belgrádi közúti vasutakat nem adják át azonnal jogos tulajdonosának, egy belgiumi társulatnak.

— **A magyar főrendiház reformja.** Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés közgyűlése ma tárgyalta a főrendiház reformját. Apponyi kijelentette, hogy elfogadja a javaslatot, de kéri, hogy adjanak helyet a főrendiházban a munkásságnak, a zsidóságnak és az orvosoknak. A javaslatot több felszólalás után általánosságban elfogadták.

— **Rehabilitálták dr. Barbu volt lakásügyi kormánybiztosot.** A három évvel ezelőtt megindult kilakoltatások miatt Kolozsvár összes lakásügyi főnökei a legteljesebb népszerűtlenséget szereztek maguknak és ha valamelyik kénytelen volt lemondani, bukása után valóságos hajszá indult meg ellene, hogy lehetetlenné tegyék. A legtöbb esetben ez az általános ellenszenv indokolt is volt. Dr. Barbu Parten, a kolozsvári ügyvédi kamara alelnöke sem kerülhette el a lakásügyi kormánybiztosok sorsát. Lemondása után a leglehetősebb módon igyekeztek őt meghurcolni. Többek között azzal vádolták meg, hogy egy utólagos pénzbeváltási manóverrel meg akarta károsítani a kincstárt. Egy évig tartott ez ügyben a vizsgálat, melynek során beigazolódt, hogy a Barbu dr. ellen emelt vád alaptalan, mert az állítólag előkészített visszaélésben dr. Barbunak semmi néven nevezendő része nem volt.

— **Találmány a hazugság megállapítására.** Párisból jelentik: A „Matin” tudósítója beszélgetést folytatott egy eddig ismeretlen feltalálóval, Henre Haubert-el, aki különböző találmányai során felfedezte a híres magnetikus ingát, amivel a hazugságot könnyen meg lehet állapítani. Ha ez a hír igaz, akkor, amint a feltaláló mondja, nemcsak a bűnügyi hatóságok fognak kitűnő segédeszközöké jutni, hanem szerintünk a diplomaták és a szerelmek is kiválóan értékesíthetik e korszakaikotó találmányt. Az enyhén szólva, kissé valótlán hír alább következik:

— Tulajdonképpen — mondotta a feltaláló — én is forráskutató voltam. Így jöttem rá, hogy az a pálcika, amelyet a forráskutatók használnak, nemcsak a víz jelenlétét képes megérezni, hanem azokat a titokzatos erőket is, amelyek az emberben vagy az állatban keringenek. Az emberben két magnetikus pólus van, az egyik az agyi, a másik a nemi pólus. Ezek a pólusok delejes hullámokat bocsátanak ki magukból. A férfi pozitív hullámokat, a nő negatív hullámokat. Ezekből én rendkívül fontos következtetéseket tudtam megállapítani. Sikertült a forráskutatók pálcáját magnetikus ingává tökéletesítenem, amely főképen az igazságszolgáltatásnak rendkívül hasznos fog nyújtani. Ennek az ingának a segítségével például egy nemrégén ellopott gyermek egyetlen hajszálából megállapítottam, ki lehet a tolvaj. Egy fotográfából meg tudom állapítani, hogy a fénykép eredetije egy bizonyos pillanatban mit csinál.

— Meg tudom állapítani, hogy két ember között miféle vérrokonság van, noha nem ismertem őket. De megtudom állapítani az igazi vérrokonságot, nemcsak az ugynevezett vérrokonságot. Végül még egy fontos szerepe van az én ingámnak. Az emberi agyban van egy idegcentrum a bal szem és a halánték között, amely a hazugságokat ellenőrzi. Amikor valaki hazudik, ez az idegközpont delejességet lövel ki magából, mire a koponyán fénylő pont támad. Ezt a fénylő pontot azonban csak az láthatja, akinek az én ingám kezeléséhez különleges képessége van. El lehet képzelni, milyen forradalmat idéz majd elő ez a találmány.

Az újságíró erre azt ajánlotta a feltalálónak, hogy kísérletezzen vele. Kérdezzen tőle valamit, ő felelni fog rá és állapítsa meg, hogy igazat mondott-e, vagy nem.

— Lehetetlen uram, lehetetlen — válaszolt a feltaláló — titkomat csak egy tudományos bizottság előtt vagyok hajlandó elárulni.

— **Áprilsra halasztották az erdélyi bank-szindikátus megalakítását.** A hónapok óta vajdó erdélyi bankszindikátus megalakítását a kedd délután tartott alakuló gyűlésen áprilsra halasztották. A gyűlésen, amelyen a szindikátusba való felvételre eddig jelentkezett 40 pénzintézet közül csak 23 képviseltek, Ratiu Domokos bankigazgató elnököt. Bejelentette, hogy a mai gyűlés feladata az igazgatóság, felügyelőbizottság és választmány megalakítása s az alapszabályok elfogadása lenne, hogy a szindikátus működését megkezdhesse. Előzőleg azonban szükségesnek tartja előterjesztani azt a tiltakozó beadványt, amely Nagyvárad, Arad és Temesvár pénzintézetei együttesen intéztek hozzá s amelyben a leg-határozottabban állástfoglalnak az ellet, hogy a szindikátus január 24-én megalakuljon. A szindikátus szükségességét és fontosságát mindannyan érzik, azonban az elkészített alapszabályokat nem volt alkalmuk idejében megismerni és megvitatásában nem vehettek részt. A szindikátus működési körét precízen kijelölendők tartják, a tagdíjak magassága ellen súlyos kifogásuk van. Ezért az alapszabályok letárgyalását s a megalakulást elhalasztani kívánják. Így lehet ugyanis csak elérni, hogy a szindikátusban a lehetőség szerint az összes erdélyi és bánáti pénzintézetek résztvegyenek. Ezután több hozzászólás után bizottságot választottak, amely a legközelebbi gyűlésre előkészíti az alapszabályok revízióját.

— **Huszonötbanis ércpénzt helyeznek forgalomba.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminisztérium közlése szerint a napokban új ércpénzszállítvány érkezik a külföldről Bukarestbe. Az új szállítványban, az ötvenbanisokon kívül, nagymennyiségű huszonötbanis ércpénz is van, amelyet rövid időn belül szintén forgalomba helyeznek.

— **Anyá és leánya.** Szomorú érdekességű ügyben folytat most eljárást a kolozsvári államrendőrség. Tegnap egy uriaszony állított be a bűnügyi osztály panaszírodájába s feljelentést tett tizenöt éves leánya ellen. Elmondotta, hogy a leány néhány héttel ezelőtt megszökött hazulról s azóta szállodai szobákban és garzonlakásokban él és erkölcstelen életet folytat. A feljelent uriaszony kérte a leány körözését és hazaszállítását. A bűnügyi osztály főnökének megbízásából Chifor rendőrkapitány vette kezébe az ügyet. Csakhamar sikerült rátalálnia a hazulról megszökött leányra. Kihallgatásakor a leány visszautasította anyja vádjait és tagadta a terhére rótt cselekményeket, sőt az erkölcstelen életmód vádját visszahárította anyjára. Vallomásában előadta, hogy özvegyanyja már évek óta vadházasságban él egy fiatalemberrel. Megundorodott a szeme előtt lefolyt jelenetektől és azért szökött el hazulról. Allításainak bizonyítására elmondotta, hogy tavaly, amikor tehát még nem töltötte be a tizenegyedik évét, anyja udvarlója erőszakot követett el rajta. Szégyenét bevalloita anyjának, aki mint törvényes gámja nem tett feljelentést a bestiális fiatalember ellen, hanem őt is fenyegetésekkel hallgatásra kényszerítette. A hivatalos orvosi vizsgálat és az a tény, hogy az esetről csakugyan nem érkezett feljelentés a rendőrséghez, igazolta a szerencsétlen leány vallomását. Tekintettel arra, hogy a leány, aki megrontójának bűnhődését követeli, még kiskoru, a rendőrség az ügy összes iratait az árvaszékhez teszi át és javasolja, hogy a városi árvaszék más gyámot rendeljen ki a fiatal leány részére s az új gyám magánindítványára fognak a büntetőtörvénykönyv 236. szakaszában meghatározott „megfertőzés” címén az anyja udvarlója ellen eljárást indítani.

— **Oktató falitáblák.** Héber oktató és szemléltető falitáblákról a fogékony elméjű gyermek leggyorsabban és legjobban tanulhatja meg a nyelvet. Tizennyolc kép mostanában érkezett meg Kolozsvárra a Szafrut könyvkereskedésbe, Szép-utca 1 szám alá. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe a művészies képeket.

* **Perzsaszöveg szövegtanfolyam nyílik meg legközelebb városunkban, a nagy sikert elért nagyváradai tanfolyam tanárnője vezetésével.** Beiratkozni lehet február 1-ig az Erdélyrészi Házipari Szövetség iktetében, Unió-utca.

* **Értesítés.** Értesítjük az igen tisztelt gyógyszerészek urakat és viszontelárúzókat, vevőinket, hogy nagyban ültetünk és központi irodáinkat Calea Regele Ferdinand 7. sz. alá (volt Ferenc József-ut, Bogdár és Szántó térsz.) helyeztük át. Detail üzletünk továbbra is a régi helyén, Piata Unirii 26, folytatja működését. Rózsá nagydrogéria és vegyszert gyár r-t. Telefonszámaink: Központi iroda 1030, Detail üzlet 791, Gyártelep 803.

KÖZGAZDASÁG

Zürichi tőzsze jan. 28-án. Nyitás. Berlin 242.50, Newyork 514, Prága 1002.50, Budapest 70, Zágráb 170, Varsó 15, Bécs 15, Osztr. kor. 8.

Valutapiac:

Bukarest, jan. 25. Márka 71-72, leva 92-94, török lira —, font sterling 588-590, francia frank 1130-1135, svájci frank 26-27, lira 600-610, dragma 500-520, dinár 195-200, dollár 141-142, Napoleon 470-475, arany 470-475, ezüst —, osztr. kor. 200-210, magy. kor. 21-22, szokol 280-290, lengyel marka 400-410.

Páris, jan. 24. Bukarest 9.50, London 5222-2230, Newyork 1237-1240, Belgium —, Róma 54-55, Svájc —, Prága 24-25, Berlin 518/16, Bécs —, Budapest —, Belgrád 1735-1740.

Prága, jan. 24. Dinár 62-63, marka 2400-2410, leva 3275-3280, svájci frank 990-995, norvég kor. 798-800, dán kor. 1021-1025, svéd kor. 1280-1285, török lira —, lira 220-225, francia frank 407-410, font sterling 216-218, dollár 50.75, osztr. kor. 48.50, holland for. 1826-1830, lengyel marka 12250-12300, magy. kor. 700-710.

Berlin, jan. 24. Bukarest —, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania 3330-3340, Kopenhága 4230-4240, Stockholm 5275-5280, Helsingfors —, Róma 925-930, London 892.50, Newyork 210-215, Páris 1710-1715, Zürich 4120-4130, Madrid —, Bécs 550-555, Prága 422-425, Budapest —.

Budapest, jan. 24. Lei 550-555, Napoleon 2700-2710, font sterling 3030-3040, leva —, dollár 715-720, francia frank 5300-5310, marka 349-350, lira 3000-3010, osztr. kor. 787.50, rubel 64-65, szokol 1405, svájci frank 139-140, dinár 932-935, lengyel marka 201/2.

Schober osztrák kancellár lemond

Bécs, jan. 24. (RTI-Rador.) Politikai körökben azt hiszik, hogy Schober kancellár nem várja be a lanai egyezmény ratifikálását és még ezen a héten beadja lemondását. Utódjaként Mayr értegetik. A külügyi bizottság különben nagy szótöbbséggel megszavazta már a lanai egyezményt. Az egyezmény parlamenti tárgyalását csütörtökön kezdik meg.

Sajtó alatt!

S. J. Agnon világhírű regénye:

És a meggörbödött kiegyenesedik...

Sas László fordítása.
Kiadja a Kadima Rt.

SZINHÁZ

HETI MŰSOR Magyar Színház

Csütörtök: Szerelmem vására. [Rendes helyárrakkal. Napibérlet 86. sz. B.]

Péntek: Othello. [5-ödször. Jago: Sugár Frigyes. Operahelyárrakkal. Premierbérlet 20. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.]

Szombat d. u.: Lear király. [Hetedik ifjúsági előadás igen olcsó helyárrakkal.]

Szombat este: Gróf Rinaldó. [Operettreprez. Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárrakkal. Bérlet 87. szám C.]

Vasárnap d. u.: Sárga csikó. [Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyárrakkal.]

Vasárnap este: Tatárjárás. [Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárrakkal. Általános bérletszűnetben.]

Hétfő: Peleskei nótárius. [Szentgyörgyi István föllépésével. Rendes helyárrakkal. Bérlet 88. szám D.]

A színházi iroda hírei:

A Kék mazur előadás. elmarad. Kolbai Ildikó és Sereg Marcsa betegsége miatt a Leliár Kék mazurjának premierje pár napi halasztást szenved. A Kék mazur előkészületei azért serényen folynak, mert a jövő hét legelső napjainak egyikén — kedden — lesz, a most elmaradt premier. A műsor a következőképpen változik: Pénteken Verdi Othelloját adják, a mit már hónapok óta nem adtak és ezután először fogja Jago szerepét Sugár Frigyes énekelni. Az Othello péntek esti előadását a kihirdetett 20. szám premierbérletben tartják meg s operahelyárrakkal. A Kék mazur premierjére váltott jegyek érvényesek az Othello előadására, akik azonban akarják, csütörtök délig visszaválthatják a pénztárnál jegyüket. Szombaton délután megtartják az eredeti műsor szerint a Lear király ifjúsági előadását. Szombaton este a leg-

szebb operettek egyike, a régen nem adott Gróf Rinaldó kerül színre s a címszerepet vendégként Sümegi Ödön fogja játszani, akinek az egyik parádés szerepe, Kabdebó Ducl, Hort Idl, Leöwey, Nagy Gyula fogják a Gróf Rinaldó többi vezető szerepét játszani. A szombati előadást az előre hirdetett [C] bérletben tartják meg. Vasárnap délután olcsó helyárrakkal az eredeti műsoron is hirdetett Sárga csikó fog sznrekerülni. Vasárnap estére a Tatárjárás-t tüzte ki az igazgatóság általános bérletszűnetben. Lörethey főhadnagy szerepében Sümegi Ödönnel, aki mint vendég fogja ezt a szerepet eljátszani. Hétfőn este Szentgyörgyi Istvánnal a címszerepben s a hirdetett [D] bérletben a Peleskei nótárius-t adják.

Főszerkesztő: **Dr. FISCHER JÓZSEF**

Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**

Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r.-t.

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut.) 43 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandrii 1.

Előfizetési ár havonként 30 lei

Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani

Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vesz fel a kiadóhivatal

Hetenként friss szállítmány 1304

Clark és olasz cémákból, D. M. C. pamutokból, Grohmann 48 és 24-es cémákból és mindennemű rövidárúkból érkezik

Blum Tesivérekhez

Nagyvárad—Oradea-Mare. — Telefon 703.

Nagymennyiségű lámpaárú, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Ditzmar-féle lámpaárú érkezett.

DEUTSCH K.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorja (volt Zöldfa-utca) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

Breuer és Róna

nemzetközi szállítási és bizományi vállalat
ORADEA-MARE. Interurban telefon 5-55.

1240

Szállít bármely országból egész Románia területére vagontelefeleket és darabárúkat biztosítással. Olcsó díjtételek. Külön árúbiztosítási osztály

Gutfried és Herskovits

Oradea-Mare — Nagyvárad
Piata Unirei 12.

1259

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat Chemnitz-i köztől-szövölt árúkból, ugymint horgolt nyakkendők, mindennemű hatisnyák, szvetterek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cémák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

BOLOND

az aki ügynöktől vesz drága essencet, míg nálam a legfinomabb rumkompozíciót megrendelheli utánvét mellett 65 lei kilogramonkénti árban

Glück Henrik

Oradea-Mare (Nagyvárad)

Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74. 1294

„ARGENTA”

óra, ókszer és alpaccaáru nagykereskedés

CLUJ,

Str. Filipescu (Óvár) Sztlélek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra:

Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kís és nagy ébresztő órákat, miniatűr órákat, hárfagong és mezzogong falórákat, különféle ingaórákat Bäcker szerkezetű, miniatűr szalonórákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehgig gyártmányu chinaezüst

dísz-, ajándéktárgyak és szervizekben szortirozott nagyraktár. Berndorfí evőeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó árak.

Pontos postai szétküldés.

GRÜNWALD

Üvegcsiszolda, tükörárugyár és Épületüvegezési vállalata

Oradea-Mare, Str. Gerliczy-u.16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozást Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára.

1292

Lapkihordó

asszonyok felvételnek a kiadóban

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Vizsgázott gépész le-
szerelt katona állást keres.
Berkovits Adolf, Menyó
Szilágy megye.

36 éves nőfeln keres-
kedő benősülne üzletbe.
Lehet öz. asszony. Csak
teljes című levelekre vá-
laszolok. „Szerény” jel-
gű leveleket kiadóhiva-
tal továbbít.

Teljes téglá és cserép-
gyári berendezést veszünk.
Részletes ajánlatokat a
Medgyesi Általános Takar-
ékpénztár Rt. Medgyes
címeire krúnk.

Eladó egy szalon gar-
nitúra, egy nagy álló tü-
kór és egy női íróasztal
székkel. Cim Majális-u. 2.

Perfekt gyors és gépirót
keres azonnali belépésre
az Uj Kelet szerkesztősége.
Jelentkezni lehet délelőtti
11-től délután 6-ig Calea
Regele Ferdinand 48.

Eladó egy nagyon
szép fehér selyem női
jelmez. Megtekinthető
délelőtti 11-1-ig Mino-
rita-u. 6. ajtó 6.

Uj, rövid zongora Lau-
berger bécsi, elsőrendű
dupla pedálú eladó. Ér-
deklődni Fraternitás-
nyomda, Kaufman Armin,
Cluj, Honvéd-u. 16. Tele-
fon 4-55.

Boecskor, mosótalp, fel-
sőbbör és szilgyártóblank

Állandóan nagy készlet ki-
csinyben és nagyban, legol-
csóbb árak mellett. — Vidéki
megrendeléseket kü. posta-
csomagokban is eszközölök. —
Jelenlegi talp és bocskor ára
65-70 lel. — vagontételnél
5 százalékos kedvezmény.
SÁMSON BÖRGYÁR,
Gyufagyár-utca 1 — Gyora-
ru raktárral szemben.
Telefon gyár 3-86 - lakás 3-87
1278.

A Temesvári Gyapjuipar Rt.

kolozsvári fióküzletében: Cal. Victoriei
(Kossuth Lajos-u.) 24.

eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek

Engros és endetail!

1302 Harisnyaárak engros!

Törött aranyat,

vez GRÜNFELD

ezüstöt, valamint briliáns kö-
veket a legmagasabb árban
ékszerész, Calea Regele Fer-
dinánd (Wesselényi-u.) 21. sz.

Jól és olcsón vásárolni csak a 1303

Feiner Testvérek engros és endetail
áruraktárában lehet
Cluj, Calea Regele Ferd. (Wesselényi-u.)

Szilágyi Eleonora R. - T.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű
pezsgőt és borait. 1 89 Szesz nagyraktár.

Miért fizet magas vámot

drága és gyengekülföldi cipők után amikor
olcsó, tartós és elegáns cipőket vehet
a maga, felesége és gyermekei számára
is a clujji (kolozsvári) 1361

Renner Börgyár Rt. kitűnő termékeiből.

Előírással hitelesített űrmértékek
nagyban gyártása 1296

GRÜNWALD JAKAB

villanyerőre berendezett gyárában
legjótányosabban szerezhető be. Ugyanott
konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj,
Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű
láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden
c szakmába vágó munkák elkészítését, ala-
kítását és javítását. Fogászati arany és for-
rasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben.
Törmelékarany-beváltás. 1273

2-13 TELEFON TELEFON 2-13

Aszalt

szilva

érkezett

Léb Fivérekhez

Cluj-Kolozsvár. Telefon 4-71

Textílarut nagyban

legolcsóbban
beszerezhet a **Réger & Heimovits**
cégnél **CLUJ, Piata Mihai**
Viteazul (v. Széchenyi tér) 12

2852-I

Allandó nagy raktár

pamutszövőfonalakban

Szövőcérna, nyers és fehérített .. 8-32 sz.
Mulefonál fehérített 3-10 sz.
Hardwaterfonál, nyers és fehérített 6-32 sz.
Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak,
festett szövőcérnák, matringos és gombolya-
gos kötőpamutfonalak

„Viktoria“

Váltóüzlet és kereskedelmi rt. Timisoara,
IV. Str. Bratianu 8. Telefon 97. Sürgöncim:
Victoriabank.

Metropol kávéházban

négyszer hetenként **FRITZ THELER** karmester
vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenyez
1271

CUKORKA és CSOKOLÁDÉ raktár

LUSZTIG és NUSSBACHER Cal. Reg. Ferdinand 31.
Szállítunk póstán, utánvét mellett. 1277

WIENBEN

Megnyitottuk
is Vollzeile 15 szám alatt internacionalis szállítási
irodánkat. Vállalkozunk mindenféle export és import
szállítási ügyek lebonyolítására Gyűjtőkocsi forga-
lom. Butorkocsikkal való szállítás. Fuvarevelek
felülvizsgálása és díjtöbbletek kiutalása. Központ:
Cluj. Fiókok: Wien, Nagyvárad, Orsova. Kirendelt-
ségek min-
den határon. **DEUTSCH TESTVÉREK**

Gyermekjátékokot,

köttöt-, rövidárut, porcellán, üveg
és ajándéktárgyakat legolcsóbban

Eisenstädter Fülöp

és Társa cégnél

Strada Regina Maria (volt Deák
Ferenc-utca) 13 sz. — vásárolhat 1274

Szörme bundákban és különféle

szörmékben

nagy választék. Megrendelés, átalakítás
és festést minden mennyiségben vállalunk

S. Eisenstädter & Co. 1297
szűcs, szörmeáruháza Cal. Vict. (v. Kos-
suth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

Viktoria

Faipari Műbutorgyár Rt.
Targu-Mures

Gyártelep, Sörház-u. 14. szám. Telefon 339.
Raktár: Szentgyörgy-u. 5. sz. Posta mellett.
Telefon 359.

2978-I

Butorhereskedők figyelmébe!

Mielőtt butorszükségleteit beszerezné tekintse
meg a Viktoria butorgyár lerakatát, hol nagy
választékban hálósobák, ebédők, és uriszobák
kaphatók. Ugy egyszerű, mint legmodernebb ki-
vételben. Levél megkeresésre árajánlatot teszünk.
Vásárlás esetén feltételeink kedvezők. Ugy, anott
tölgfyadeszkák jutányos árban kaphatók. Minden-
féle furnier kapható.

Kereskedők figyelmébe!

Rózsahegy-i és más gyártmányu
szövőfonál, Grohmann-fejtő
kapható a most megnyilt

Judovics Lázár

engros üzletébe Cluj, (Kolozs-
vár) Calea Reg. Ferdinand v.
Vesselényi Miklós-utca 11. szám.

Bejárat a Szép-utcai oldalon

Kereskedők!

Saját érdekükben látogassák meg az
ujjonnan alakult

Orient nagykereskedést

Cluj, Szép-u. 2.

Hol mindennemű fejkendőt és rövid-
áru cikket legolcsóbb árakban
beszerezhetik

A kormány engedélye alapján,
„Erdély és a csatolt területek
orth. izr. Központi Iroda“ fel-
ügyelete alatt a Timisoarai „Bega“
(ezelőtt „Hungária“) Gőzmalom
Rt., Timisoara (Temesvár) a

HUSVÉTI LISZT

kizárólagos előállításával bízott
meg. — Sürgős rendelések vagy
közvetlenül a Központi Irodához,
Bistrita, vagy a „Bega“ Gőzmalom
Rt. igazgatóságához, Timisoara,
intézendők. — Szállítási engedély-
ről és vagonokról a „Bega“ Gőz-
malom Rt. gondoskodott. — Kor-
mányrendelet értelmében a timis-
oarai „Bega“ Gőzmalom Rt. liszt-
szállítmányai külön kedvezményes
fuvardíjtétel mellett eszközöltetnek.

3142-I